

Gemeente kiest voor bijzondere combinatie tussen open en gesloten software Barneveld is één van de meest open overheidsinstanties van Nederland

Het programmabureau Open Standaarden en Open Source (OSOSS) nomineerde Barneveld in 2005 voor de prijs van meest open overheidsinstantie van Nederland. De gemeente Den Haag viel uiteindelijk in de prijzen, maar Barneveld blijft als runner-up door een creatieve oplossing met open source software een aandachtstrekker voor andere gemeenten.

Belangrijke innovator van de creatieve oplossing met open source software is Klaas Pol. Hij is als coördinator I&A verantwoordelijk voor het coördineren van allerlei initiatieven rondom informatievoorziening en automatisering binnen de gemeente Barneveld. De gemeente Barneveld werkt hiervoor nauw samen met Centric, en maakt gebruik van een groot aantal Centric-applicaties, waaronder de oplossingen voor persoonsinformatievoorziening, datadistributie, leerlingenadministratie en welzijn. Voor de Suite4Basisregistraties draaiden zij mee in de pilot voor adressen en in het traject voor de toekomst gunden zij de aanbesteding van de midoffice aan Centric.

Niet uit het veld slaan

De keteninformatisering krijgt langzamerhand vorm en dat is geen overbodige luxe. De komende jaren komen veel ontwikkelingen op de gemeente af. Hiervoor blijft Barneveld continu op zoek naar extra middelen. In 2004

deed de afdeling I&A tevergeefs een verzoek aan de gemeenteraad. Zij stelden op dat moment de gevraagde middelen niet beschikbaar.

De afdeling liet zich echter niet uit het veld slaan. Zij keken nog eens kritisch naar de eigen begroting en kozen uiteindelijk voor de overgang naar een open source besturingsstelsel*. "Met de keuze voor Linux als strategisch platform voor de databaseservers zijn we goedkoper uit dan met het vorige besturingsstelsel en kwam er ruimte op de begroting voor I&A. Nu kunnen we jaarlijks een beperkt bedrag aan investeringen voor projecten op het terrein van 'Andere Overheid' vrijmaken", verklaart Klaas.

Koerswijziging

Harry Kuijlaars, databasebeheerder van beroep, heeft de keuze voor Linux min of meer in zijn eentje geïnitieerd. "In mijn vrije tijd ben ik al een fervent Linux-gebruiker. Ik heb daar meer feeling mee dan met de oorspronkelijke AIX-server."

Barneveld kan haar investeringen nu anders inrichten. "We pleegden geen investeringen meer op het Risc-platform, en zijn met onze databaseservers overgestapt naar het Intel-platform", vertelt hij verder.

Het levert de gemeente in eerste oogopslag de nodige (financiële) middelen op. Maar hoe verhoudt zich dat tegen de kosten?

Harry antwoordt: "Uiteraard ontkomen we bij deze

koerswijziging niet aan de nodige kosten. Door creatief met je begroting om te gaan, kunnen we dat deels op een andere manier ondervangen. Zo hebben we ervoor gekozen Linux in te zetten op het moment dat de hardware voor de databaseservers werd vervangen. Daardoor zijn de kosten al in de besparing onder het kopje 'Wat levert het op' genoemd.

Wel vraagt deze verandering een uitgebreider kennisniveau van de systeembeheerders. Er wordt immers een nieuw besturingssysteem geïmplementeerd. Hiervoor moet je wel het een en ander bijleren. Een extra kostenpost voor opleidingen moesten we hiervoor incalculeren. Tot slot is het beheersmatig geen grote stap. Er wordt weliswaar een nieuw besturingssysteem geïmplementeerd, maar er ging er ook één weg (AIX). Per saldo bleef het dus gelijk."

Omweg

Kostentechnisch en beheersmatig kan de trein prima op dezelfde voet door blijven rijden. Hoe gaat de gemeente in deze nieuwe situatie om met de wisselwerking tussen gesloten en open source software? Barneveld maakt immers gebruik van gesloten software van Centric in de frontoffice en een open source besturingssysteem in de backoffice. Vormt dat geen problemen?

Harry: "In de backoffice kan Linux prima als systeem fungeren. Op het niveau van het besturingssysteem ben je niet van elkaar afhankelijk. Wel moet je er op letten dat zowel het besturingssysteem als het databaseproduct waarvoor je kiest naar elkaar gecertificeerd zijn. Op een hoger niveau, in de frontoffice, is dat wat anders. De software die je daar gebruikt, moet wel op elkaar afgestemd zijn."

Centric maakt gebruik van software van derden. Deze leverancier van Centric had op dat moment hun Cobol scripts nog niet beschikbaar voor het 64bits Linux-platform. Barneveld heeft er toen voor gekozen om de Cobol-programmatuur met Centric specifieke scripts op een Windows-platform te laten draaien waardoor de gemeente voor de besturingssysteem-software een onafhankelijke infrastructuur creëerde en de migratie naar Linux pijlsnel volgde.

"Een groot deel van de wereld integreert al met Windows", merkt Klaas op. "Het is eigenlijk gewoon een open standaard."

Kijkje in de keuken

De gemeente lijkt klaar voor de toekomst. Zeker gezien de discussie rondom open source en open standaarden.

"We ontkomen simpelweg niet aan open standaarden, dat moet gewoon", zegt Klaas. "Voor open source ligt dat iets anders. Je kunt de licentiecode wel vrijgeven, maar daarna komt het aspect beheer om de hoek kijken, en daar moet je voor betalen. Ik vermoed dat er nog veel verborgen kosten zitten. Bij een partij als Centric, met gesloten software, weet je beter waar je aan toe bent."

Barneveld stelt open source zeker niet verplicht, maar wil het waar, het kan, wel toepassen. De coördinator vertelt verder: "Onze visie past binnen het actieplan 'Nederland Open in Verbinding' van staatssecretaris Heemskerk. Bij de aanschaf van software in een aanbestedingstraject

hanteren we het voldoen aan open standaarden als minimale eis."

De keuze voor wel of geen open source is voor Klaas niet het belangrijkste issue van dit moment. "Ik vind het veel belangrijker om goede afspraken te maken over standaarden en koppelvlakken. Het issue van dit moment is integratie. Keteninformatisering wordt steeds belangrijker, zowel binnen als buiten je eigen organisatie. Als je keteninformatisering wilt creëren, zul je het eens moeten worden over standaarden en koppelvlakken. De leveranciersmarkt speelt daar vervolgens vanzelf op in. Of dit dan met open source of met een ander product vorm krijgt, is van onder-geschikt belang."

Barneveld is in ieder geval op de goede weg. Zij is vooruitstrevend en krijgt regelmatig aanvragen van gemeenten om eens een kijkje in de keuken te nemen. "Voor ons een bevestiging dat we op de goede weg zijn. We zien de toekomst met veel vertrouwen tegemoet."

** Een besturingssysteem is een programma of een geheel van samenwerkende programma's dat na het starten van een computer in het geheugen geladen wordt, en de functionaliteiten aanbiedt om andere programma's uit te voeren.*

Linux

Linux is de algemeen gebruikte naam van een familie op Unix geënte besturingssystemen.

Linux is vrije software, dat betekent dat alle onderliggende broncode door het publiek vrij te verkrijgen, te wijzigen, te kopiëren en te verspreiden.

Dergelijke systemen, de zogenaamde Linuxdistributies, zijn zowel gratis te verkrijgen als bij meerdere bedrijven te koop. Dat laatste vaak met extra's, zoals: ondersteuning, handleidingen en extra (soms niet 'vrije') software.

OSOSS

OSOSS is de naam van het programma open standaarden en open source software voor de overheid. Open standaarden en open source software zijn voor de Nederlandse overheid van belang vanwege de keuzevrijheid, interoperabiliteit en efficiency van haar informatiesystemen. Het programma stimuleert overheidsorganisaties open standaarden (ICT) toe te passen in hun informatiesystemen en informeert hen over de mogelijkheden van open source software. Zij biedt concrete ondersteuning in de vorm van voorlichting, kennisuitwisseling en instrumenten, waarmee elke overheidsorganisatie zelf open standaarden en open source software kan toepassen. ICTU voert het programma uit in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Economische zaken.

Centric kan gemeenten diensten leveren, gebaseerd op de Linux-distributies Red Hat en Suse. Voorlopig beperkt Centric zich tot het leveren van Linux-servers voor de Oracle-database, waar onze applicaties op geschreven zijn.